

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 4 l. Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Prosvetni budžet za Slovenijo.

Za danes se omejimo samo na osnovno šolstvo.

V lanskem proračunu — za budžetno leto 1922/23. — je bilo za osnovno šolstvo Slovenije postavljeno: 11.528.737 Din za plače in povišice, 315.675 Din za upravne stroške in 22.081.971 Din izrednih izdatkov.

Budžet za leto 1923/24. pa predvideva za osnovno šolstvo Slovenije: za plače in povišice 14.449.000 Din, za upravne stroške 1.895.940 Din in za izredne izdatke 42.547.729 Din.

Nehote se spominjamo pri letošnjih vestih listov, da je budžet izgotovljen, na lanska razburjenja, ki so nastopila po sprejetju budžeta in po posledicah, ki jih je povzročilo črtanje nekaterih postavk in krčenje drugih v prosvetnem proračunu za Slovenijo.

V polnem obsegu se strinjamo z našim osrednjim glasilom, ki pravi, da je prosvetni budžet najjasneje ogledalo državne prosvetne politike in stopnje narodne kulture in njegove akcije za napredek.

V tem oziru je eden najvažnejših poslov šefa prosvete briga o budžetu ministrstva prosvete, ki omogočuje, da se izpeljujejo prosvetni načrti in da se vodi prosvetno politiko tako, da se pokaže čimveč pozitivnih uspehov in rezultatov na polju narodnega prosvetovanja.

Lanski budžet je bil dobra šola za vso slovensko javnost, za narodne poslance, za učiteljstvo, za katehete, za starše — za vse, kajti radi njegove pomanjkljivosti je trpelo vse: padali so očitki na višji šolski svet, na šefa prosvete, na poslance itd. — ko je bilo že prepozno.

JULIJ KONTLER:

Ptuj — Murska Sobota.

Prva etapa zgodovine prekmurskega slovenskega šolstva je zaključena v Ptuj. Če bi smeli imenovati čas do Ptuja začetno dobo prekmurske prosvete, potem se upravičeno pričakuje, da bo vse — kar sledi po ptujski skupščini — formalno in vsebinsko boljše, da se bo delalo z večjo vnemo, smotreno, brez vseh znakov načelnosti. V Ptuj so padle resne besede in sedaj je Murska Sobota na vrsti, da dela in spravi v realno obliko ideje ptujske skupščine.

Proračun je bil pomanjkljiv od univerze do osnovne šole. Ukinile so se postavke, ki so bile šolstvu in učiteljstvu v dekretih in zakonih postavno zajamčene, odtrgali so se učiteljstvu protizakonito službeni prejemki, ki jih še do danes ni prejelo. Ne bomo vseh zopet naštevati, kajti poznati jih mora dobro sama šolska oblast, ki je tudi odgovorna, da se poravnava krivica in da se potrebne postavke postavijo kot naknadni in novi krediti zopet v proračun.

Šolska oblast in njeni vodilni morajo so odgovorni za to, da se za zopet učiteljstvu vero v avtoriteto zakonov in dekretov nazaj, ki jo je upravičeno izgubilo lani zaradi poraznega prosvetnega proračuna za Slovenijo, kateremu vzrok je bila tudi prevelika popustljivost in zaupljivost s strani merodajnih faktorjev. Lanski udarec nas je izučil, da ne zadošča samo uradna, temveč da je potrebna tudi privatna inicijativa, če se hočemo izogniti ponovnemu takemu slučaju, ker računati moramo z neurejenimi in nestabilnimi razmerami.

Z uradno dolžnostjo še ni storjena vsa dolžnost do naroda s strani naših prosvetnih krmilarjev — to lekcijo nam je dal lanski budžet.

Učiteljstvo, v čigar imenu govorimo, je od šolske oblasti upravičeno zahtevati, da stori vse in opozori na lanske nedostatke tudi poslance.

V 12. številki letošnjega leta smo že povdarili: da je najvažnejša pravica narodne skupščine dovoljevanje vsakoletnega budžeta in je to obenem njena najvažnejša dolžnost, za katero nosijo poslanci odgovornost pred narodom. Caveant consules!

Onkraj murske Slovenije se pravi: »Prekmurje je slovenska Sibirija.« Na ptujski skupščini so dokazali učitelji-delegati, da to mišljenje ne odgovarja dejanskim razmeram. Sibirijo v Prekmurju vidijo le ljudje ozkega obzorja, oni, ki nimajo zadosti duševne kreposti za vzgojno in kulturno delo v krajih, kjer so iz naravnih vzrokov razmere in ljudje drugi — nego v ostali Sloveniji. Pričakovali smo, da bo Murska Sobota nadaljevala ptujske ukrepe — in glej: molk in

zopet molk je vse, kar smo dočakali dosedaj. In vendar se čudimo, zakaj ni zanimanja v vrsti učiteljstva za prekmurska mesta. Prepričani smo, da je Murska Sobota imela v naročju kuhinjo, kjer so se kuhali opisi naše Sibirije, bodi torej sveta dolžnost istega mesta popraviti vse, kar se je zagrešilo.

Do ptujske skupščine, so tudi učitelji verovali bajki, da je Prekmurje kraj zaostalosti. V Prekmurju se je slikala ledina, katero zastoj obdeluješ — če-tudi z najmodernejšimi stroji, tam je vsak kulturni in gospodarski napredek nemogoč. Verovalo se je tudi o nekem »madžaronstvu« — katero je baje največja ovira vsakega napredka.

Tisočletno sožitje z Madžari seveda ni ostalo brez vsakih posledic. Nastalo je v Prekmurju marsikaj tacega, česar se od onkraj murskega bistveno razločuje. Druga je preteklost, druge so navade, drugo je mišljenje, zlasti druge so gospodarske in socialne razmere kakor v krajih, kjer so rojeni — ne vedno sposobni kritiki naših razmer. Pod pero mi silijo trditve, da smo prišli do točke — kjer se pravi madžaronstvo vsemu — česar se od onkraj murskega razlikuje. Seveda, madžaronstvo ima drugi pomen v obliki rabi in v tem tiči vzrok, zakaj sodijo slabosti o nas in zakaj se bramo mi skoro vsake kritike, ki je pisana o Prekmurju.

Da, resnica je, da imamo ljudi, ki gojijo simpatije do Madžarov. Toda silna zmota bi bila porabiti vso energijo za boj s temi elementi, zlasti nevhvalno delo je glasen in direkten boj, kateri četudi stvarno izpeljan, dela le reklamo nasprotniku! Le v tem in podrobnem delu je naša zmaga. Vsi oni, ki rabijo blesteče efekte, govorijo kar celemu svetu — mečejo bob ob zid. Otresti se moramo mnenja, da v Prekmurju — hočeš — nočeš: postani kritik vsega kar je, pridiguj iz svojega kotička osrečujoče ideje in bodi smrtno užaljen, če se vsaki tvoji želji ne ugodí. Murska Sobota vzemi v roko vodstvo, naredi konec dosedanjim živahni osebnim inicijativam, katera naj že spominja deloma na anarhijo. Po ptujski skupščini naj se dela, četudi počasi, toda smotreno in enotno.

Kaj predstavlja Murska Sobota? Ta ali ona oseba, mesto, urad? Ne! Murska Sobota pravim celokupnost, kar je poklicano voditi boj jugoslovenske misli z nasprotniki, bodisi to s preteklostjo, z ose-

hami, ali zoper škodljive organizacije. Vendar pa, zlasti dve vodilni korporaciji bi rad alarmiral. Organizacija učiteljstva in šolski oddelek morata imeti namreč precej dobre volje za uresničenje ptujskih sklepov. Ti dve korporaciji naj prevzmeta izdelavo podrobnega načrta (ali načrtov) za vzgojno, kulturno in gospodarsko delo v jugoslovenskem zmišlju.

V Prekmurju nujno rabimo **minimalni učni načrt** za vse šolske tipe. Izdelati je načrt za pouk slovenščine na manjšinskih šolah. Zbrati je ilustrativno gradivo za pouk domače zgodovine. Imamo li že zbirko pesmi, katere bi moral poznati vsak za petje navdušen Slovan? Imamo li sestavljeno podrobno gradivo za razne in nujno potrebne zimске tečaje? Koliko iger imamo že za domači šolski oder ali za oder odraslih?

Po Ptuj torej naj ostane v božjem miru lov za dokazi zanesljivosti in nezanesljivosti — dovršen. **Naj se pokaže raje delo, naj se pove kako ga je izvršiti** — in potem: **kdor to delo dovrši, je naš, a vsi oni, ki bi še nadalje le kritikovali in vodili boj sumničnega — so kričarji.** Da, Murska Sobota na delo!

Vestnik meščanskih šol.

—c Nazorno pojmovanje Pitagorovega izreka. (Iz kroga učit. mešč. šol.) Načrtajmo pravokotni trikotnik s katetama, od katerih je ena 3 cm, druga pa 4 cm dolga. Izmerimo potem hipotenuzo. Ta meri ravno 5 cm. Nad katetama načrtajmo kvadrata in izračunajmo njih ploščino. Ploščini merita 9 cm² in 16 cm². Načrtajmo sedaj kvadrat nad hipotenuzo. Ta meri 25 cm², to je toliko kakor oba kvadrata nad katetama. Imamo tedaj račun 3² + 4² = 5² in to je Pitagorov izrek, ki se glasi: »V pravokotnem trikotniku je kvadrat nad hipotenuzo enak vsoti kvadratov nad obema katetama.« Načrtajmo sedaj poljuben pravokotni trikotnik, izmerimo njih stranice in izračunajmo kvadrate nad stranicami, tedaj se nam zopet pokaže pravilo Pitagorovega izreka. Stranice merijo n. pr. 27 mm, 36 mm in 45 mm; po Pitagorovem izreku je pa 27² in 36² toliko kakor 45². — Ako to še parkrat ponovimo pri drugih pravokotnih trikotnikih, — ne bo učenca v razredu, ki bi ne razumel Pitagorovega izreka. —z—

LISTEK.

Kako treba da se vrši nastava srpskoga ili hrvatskog jezika u slovenskim osnovnim školama.

Bez ikakva se oklevanja može reći, da nastava srpskoga ili hrvatskog jezika u slovenskim osnovnim školama ne treba da započinje kao nastava tujih jezika. Srbohrvaštinu mogu Slovenci smatrati jedino drugim narečjem vlastitog jezika, čime srbohrvaštinu nikako ne će poniziti niti će time sebi štetiti. Prema tome će se srbohrvatski jezik poučavati u III. razredu, za taj jezik početnom razredu onako isto, ko što se poučava slovenski jezik u I. i II. razredu, naime razgovorom o poznatim stvarima, pričanjem priča, deklamovanjem pesmica, čitanjem iz knjiga i pisana onoga, što se govorilo ili pisalo, pažeći osobito u početku na to, da daci dobro izgovaraju glasove, kojih nema slovenski jezik. Pri tome će se usput tumačiti nepoznate reči i oblici.

Kako se vidi, nastava će se vršiti kao na njihovu materinskom jeziku, ako i jest književna srbohrvaština deci nekoliko udaljenija od književne slovenštine. Zato su opet učenici III. godišta, s kojima nastava počinje, duševno mnogo razvijeniji od učenika I. godišta i prilično glatko čitaju (naravno samo latinicu), tako da se mogu vrlo uspešno služiti čitankom, tim glavnim sredstvom u jezi-

kovnoj nastavi. Jasno će biti stoga sva kome, da ćemo se i u ovom našem predmetu držati načela »od poznata nepoznatu« i čitati članke iz Prve srpske ili hrvatske čitanke najpre latinicom bar tako dugo, dok nam se daci ne uvere, da srpskohrvatski jezik nije tuđi ili dok se u njemu malo ne udomače.

Kao što se u I. i II. slovenskom razredu slovnička nikako ne uči odvojeno, tako ne treba ni u I. i II. srpskohrvatski tečaj uvoditi nikakvih više manje dosadnih i preuranjenih slovničkih zajedanja, već treba daci tih godišta dati u ruke što više zgodna i za njihovu dob odmerena štiva da čitaju, da uz pomoć učitelja pripovedaju sadržaj, a pesmice da deklamuju. Slovnička pravila razvijaju se tako reči sama od sebe, nepreuranjeno, neprisiljeno. A s obzirom na malen broj sati ne će se ni u višim razredima postupiti drukče.

Inače mislim, da za taj predmet nije dobro stvarati opsežna načrta, jer bi nas on mogao zavesti u žurbu i prouzročiti u školi izvesnu prenapetost. Bolje će možda biti, da smo u tom pogledu skromni, ne bi li tako pre osvojili dačka srca za taj jezik i stvorili u njih raspoloženje, da se kasnije služe srpskohrvatskom knjigom. Osobitog uspeha i onako ne možemo postići u tom predmetu. Ta pomislimo, da je za slovenski jezik, koji je ujedno i nastavni, određeno nedeljno toliko sati, pa ipak možemo reći, da se većina daka koncem osnovne škole ne služi

najlakše književnom slovenštinom. Tako pa još i gore je tamo, gde je školstvo nerazvijenije ili gde su dijalektarne razlike veće. Koliko znanja možemo stoga očekivati od naših učenika srpskohrvatskog jezika u ovdašnjim osnovnim školama?

Ni književna srbohrvaština njima istina, nije tuđi jezik, no svakako im je znatno teža od književne slovenštine. Ali teškoća učenja sh. jezika nije toliko u toj nešto većoj udaljenosti književne srbohrvaštine od književne slovenštine, već u nečem sasvim vanjskom, nebitnom.

Nastava sh. jezika počinje naime istom u III. godištu i to s jednim satom na nedelju, što iznosi okruglo trideset sati u čitavom tom godištu. U ostalim godištim određena su za taj predmet dva sata. To ne bi bilo možda malo, da se pri nastavi isključivo upotrebljava samo latinica. No za vreme toga jednoga ili dvaju sedmičnih sati daci nam se moraju vezbati i u upotrebi ćirilice. Nastava u jeziku mora se vršiti i na temelju ćirilicom štampanih članaka čitanke. I to je baš ono, na čem najviše trpi nastava sh. jezika. Daci kao i ostali već pismeni ljudi doduše lako nauče ćirilica pisemna, no da se bolje uvežbaju, kako bi mogli bez poteškoća za razumevanje sadržaja nešto okretnije i lakše čitati, za to nema vremena, jer onaj sat, dva nastave u sedmicu ne možemo utrošiti na mehaničko čitanje.

Mi moramo naime kao učitelji jezika poučavati jezik. I sad smo na onoj tački naše nastavne osnove za sh. jezik u osn. školama Slovenije, preko koje ne bismo smeli nikako preći bez neke reforme, ako ne ćemo da učitelji srbohrvaštine budu tako reći učitelji ćirilice. Pa i u tom nezavidnom slučaju sumnjam, da bi im uspelo uz dosadašnji broj sati naučiti dake, da s lakoćom čitaju i pišu ćirilicu. A da se poveća broj sati srbohrvaštine, bilo bi to na štetu ostalih predmeta. Hoću zbog toga da napomenem, kako bi se ta stvar dala uz dobru volju na drugi način veoma lako urediti.

Nije potrebno isticati, da su u nas latinica i ćirilica ravnopravne i da bismo odgovarali potpuno realnim i idealnim interesima, kad bismo se trudili, da naučimo valjano jedno i drugo pismo, dok se konačno ne prihvati samo jedno. **Jedno pismo mora da bude naš ideal, sa čijim ćemo ostvarenjem poći kao narod brzim koracima ususret jednom književnom jeziku i jednoj kulturi.**

Istaknuvši tako naše narodne potrebe mislim, da ne će biti nezgodno, ako upozorim sastavljače slovenskih čitanaka na način, kojim bi nam oni bez ikakve štete za slovenski jezik mogli pomoći, da slovenska deca bez povećanja broja sati i bez ikakve i ičije štete ćirilicu dobro nauče i s njom sklope mir. To oni mogu učiniti tako, da joj kao našem starom slavenskom pismu dadu gostoprinstvo u slovenskim čitankama i da jedan deo slo-

Splošne vesti.

— **Upokojitve učiteljstva.** V prosvetnem ministrstvu leži podpisan ukaz o upokojitvi večjega števila učiteljev in učiteljic iz cele države.

— **Jubilej na Koroški Beli.** Dne 10. septembra t. l. poteče baš 25. leto, ko je začel učiteljvati na Koroški Beli sedanji nadučitelj Janko Baraga kot mlad mož poln volje in veselja do svojega poklica in dela med ljudstvom. Tedanja skromna enorazrednica se je razvila pod njegovim pridnim vodstvom in neumornem delu v šestrazrednico, v šolo, na kateri vlada vzoren red in posnemanja vredna sloga med učiteljstvom. Občani so lahko ponosni na lepo šolsko poslopje in krasen vrt s skrbno gojenim sadnim drevjem, ki vzbuja občudovanje vseh mimoidočih. Z brezprimerno vztrajnostjo deluje Baraga prav od svojega prihoda tudi izven šole in v vseh naprednih kulturnih društvi. Prav nič ga ni moglo odvrniti od njegovega prepričanja in krepko začrtane poti. Z veseljem in zadovoljstvom lahko gleda danes na uspehe njegovega delovanja. Ponosen je lahko na te uspehe, katerih ne more oporekati niti najhujši neprijatelj naprednega učiteljstva. V proslavo te 25letnice priredi učiteljstvo in hvaležna šolska mladina skupno s kulturnimi društvi na predvečer podoknič. Zaslužnemu jubilaru želimo, da bi se še dolgo vrsto let veselil skupno z verno in skrbno družico, gospo soprogo, nadaljnih uspehov svojega dela kot vzgojitelj in napreden pionir! Na mnoga leta! Zdravo!

— **Umrli je v Ljubljani** mestni učitelj Schifferer Fran. — Preostalih naše sožalje!

— **Jugoslovenska Matica v Ljubljani.** Izkaz prejemkov v juliju 1923: Podružnice: Višnja gora 1500 Din; Ormož 3600 Din; Strnišče 50 Din; Šoštanj 600 Din; Trebnje 359 Din; Kostanjevica 237 Din; Kranj 2100,75 Din; Seynica 2500 Din; Moravče 2367 Din; člana rina, vplačana pri pokr. odboru v Ljubljani 939 Din skupni darovi 2008,75 Din; razni prispevki 1478,20 Din. Skupni prejemki znašajo 17.739,70 Din. Izdatki pa so znašali 26.760,45 Din., primanjkljaja je bilo torej 9020,75 Din., ki se je pokrila iz prebitkov prejšnjih mesecev. Ker so naloge Jugoslovenske Matice vsak dan večje, je nujno, da tudi vsi njeni prijatelji stopnjujejo svoje delo. Podpirajte Jugoslovensko Matico, da rešimo našo zemljo!

— **Okrajna učiteljska konferenca litiškega okraja** se je vršila v Ljubljani dne 23. junija 1923. v prostorih I. mestne deške osn. šole. Iz poročila tov. nadz. g. J. Bezeljaka je bilo posneti, da ima naš okraj v celoti 197 razredov. Izmed učnih oseb sta le 2 na bolezenskem dopustu, ena ima pa študijski dopust. Razveseljivo dejstvo je, da naš okraj tako v vzgojnih ozirih kot učnih uspehih zadovoljivo napreduje. O tem »Kako odpravi šola še preostale vojne posledice s posebnim oziranjem na нравstveno stanje mladine« je zares krasno referirala ga. Helena Menaše-Komačeva. Žela je zato splošno zahvalo in priznanje. Referat bo ponatisnjen v »Popotniku«. O »Dosedanjih uspehih in ovirah pri pouku srbohrvaščine na

venskih članaka štampaju čirlicom. Time bi se čirlica na neki način nostrificirala, a deca bi se sigurno toj novosti radovala videči, kako se slovenščina može čitati i pisati čirlicom. A ni od odraslih sigurno nitko pametan ne misli, da slovenski jezik ne sme doći s čirlicom u takav odnosaj i da je to za taj jezik možda nečasno.

Držim, da ne ču pogrešiti, ako rekнем, da bi se tome mogli protiviti jedino oni, koji ne shvaćaju ni slovenstva ni jugoslovenstva. Time ne bi sastavljali slovenskih čitanka učinili samo kompliment čirlici, već bi time zaista potpomogli učenje toga pisma, što bi onda povoljno delovalo i na učenje sh. jezika. Za neupućene napominjem, da je to načelo o ravnopravnosti obaju pisama istaknuto u srpskim i hrvatskim čitankama time, što ima u jedinima i u drugima čirlicom i latinicom štampanih članaka kao i članaka u slovenštini. Da ne bi tko pomislio, da to predlažem u svrhu kakvog prikrivenog podjarmljivanja i napadanja na latinicu ili na slovenski jezik, izjavljujem sada i svakom prigodom, da ču glasati za latinicu, kad bude možda u nedalekoj budućnosti trebalo birati između nje i čirlice i to samo zato, što se gotovo i sav ostali svet njome služi.

Jedan ideal naše prošlosti, naime da kao jedan narod budemo i jedna država, ostvaren je. Drugi ideal, koji možda nije manji od prvoga, čeka svoje ostvarenje.

slovenskih osnovnih šolah« je referirala tov. gđ. Slava Nadaličeva ki je po svojih dosedanjih izkušnjah kot učiteljica srbohrvaščine podala prav lepo, utemeljeno, stvarno poročilo. Iz poročila je bilo posneti, da se v splošnem dosega popolnoma zadovoljiv uspeh v tem predmetu. Pri razgovoru knjižničnega odbora je bilo sklenjeno, da se poskusi z upeljavo »Leposlovne potujoče knjižnice« za domač okraj. Iz odbora se izvoli tozadeven odsek. Kot namestnik preselivše se tovarišice gđ. M. Azmanove se izvoli v knjižnični odbor tov. Svatopluk Stoviček. Stalni odbor ostane dosedanj; namesto preselivšega se tovariša J. Goloba se na njegovo mesto izvoli go. tov. Matildo Vrbičev. — Udeleženci so se soglasno izrekli za odpravo »Matičnih listov«. Po potrebi naj se nekaj tozadevnih rubrik doda dosednji matriki. Istotako so se člani konference soglasno izjavili za odpravo dosedanjih ponavljalnih šol. — Ob priliki nadzorovanja učnih uspehov, naj g. nadzornik pregleda tudi obdelavo šol. vrtov.

— **Železniki.** Šolsko vodstvo proda sledeče letnike »Učiteljskega Tovariša«: Od 1861. do incl. 1869. in od 1874. do incl. 1878. Vse vezano. Cene po dogovoru.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— **Turneja slovanskih učiteljev po Italiji.** Dne 18., 19., 20., 22., 24., 26. in 27. septembra priredi pevski zbor goriške Učiteljske zveze turnejo po večjih mestih Italije. Zbor poseti Videm, Benetke, Bolonijo, Rim, Firence, Milan in Monci. Izvajale so bodo skladbe Gallusa, Ingegnerija, Gerebeca, Lajovica, Mokranjca, Ravnika, Adamiča, Vincija in narodne pesmi.

— **Slovenske šole v Primorju v nevarnosti.** V Devinu in Doberdobi v Juljski Krajini sta razpisani učiteljski mesti na slovenski šoli, za kateri doslej ni kompetiral noben slovenski učitelj. Če ne bo nobenega reflektanta, izgube Slovenci obe šoli. Nujno potrebno je, da se takoj javita za službi dva slovenska učitelja.

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

III. kongres Ferijalnega Saveza v Beogradu, 15.—18. julija t. l.

(Konec.)

Budžet sestavi upravni odbor sam. Poslovnik Saveznega Suda se je sprejel. Nato je bila volitev novega upravnega odbora. Sestavila se je kompromisna lista, po kateri imajo U. O. Srbi in Bosanci, revizijski odbor in Savezni Sud Hrvatje, Vojvodinci in Slovenci. Tako je predsednik U. O. Beograjecan g. Knežević, aglen in navdušen ferijalec, za svoje delo imenovan častnim članom F. S., podpredsednik in tajnik sta Bosanca, blagajnik je Beograjecan. Poleg teh štirih članov tvori U. O. še sedem pokrajinskih poverjenikov (načelnikov obl. odborov). Izmed

Taj je ideal: jedno pismo i jedan književni jezik. Njegovo ožiotvorenje nije cvisno od vanjskog sveta već od nas samih. A od toga, hoće li se to dogoditi ili ne, može već u nedalekoj budućnosti da zavisi i sam naš državni opstanak! Kolo sreće okreće se i mi ne znamo, šta nas čeka. Vojne vlasti su dalekovide i na oprezu. Budimo na oprezu i mi, jer opet može da provali strašna lomljava i da nam dođe novi sudnji dan, kad sigurno ne će biti milosti s nesvesnim narodima bez zajedničkog pisma i književnog jezika. Do zajedničkog našeg književnog jezika dalek je put. O tome, hoće li Slovenci, kao brojem manji, uneti što im je najmilije na ovom svetu u skupno jugoslovensko dobro, svakako će imati da odluče slobodnom voljom buduće slovenske generacije. Mi moramo učiniti, što možemo. Težiti nam je k jedinstvenosti pisma i književnog jezika. U toj težnji dužni smo svi u Jugoslaviji znati u ovo prelazno doba i latinicu i čirlicu, jer ako znamo samo jedno pismo, onda smo kao Jugosloveni tek na pola pismeni. Naučimo stoga dobro jedno i drugo pismo, pa ćemo videti da između nas Srba, Slovenaca i Hrvata postoje same razlike u narečju i da nam ne treba nikakvih Tusena ni Langensajta, da naučimo jedno bratsko ili zapravo drugo svoje narečje, već da je dosta uzeti u ruke knjigu i čitati!

P. S.

učiteljstva je v pov. odboru tov. Pirnat ter v Saveznem Sudu tov. Mrovlje. Novo upravno telo nam garantira za uspešno in smotreno delo v centrali kot tudi v oblastih v prid organizaciji in njenim članom kot tudi domovini.

Pri eventualnostih je tov. Pirnat predlagal, da posveti U. O. vso svojo vnaemo in brigo, da dovoli ministarstvo saobračaja prihodnje leto ¼ vožnje posameznim ferijalcem ali ponajveč dvema, ker je večje število nepraktično in skoroda F. S. škodljivo. Predlog je bil burno sprejet in predsednik je obljubil zastaviti vse sile v dosegu tega cilja. Kot sinu beogr. ministerijalnega uradnika in znani beograjski osebi upajmo, da se mu to posreči. Da bo imela stvar še večje moralno ozadje, naj se letošnji kongres UJU soglasno izreče za pristop v F. S., kot se je izrekel profesorski kongres. Potem v ministarstvih ne bodo mogli reči, da je za F. S. samo tisoč učiteljev-idealstov, računati bodo morali z ogromno organizacijo, ki pozdravlja F. S. in vstopa vanj. Tozadeven predlog se bo stavil na letošnjem kongresu UJU in vsak zaveden učitelj mora glasovati zanj. Podprite nas, ki delamo za vas, vsaj moralno!

Kar se tiče »Dačkih legitimacij« in ¼ vožnje, še eno pojasnilo. Bili smo na ministarstvu saobračaja, žalibog g. ministra nismo dobili, ker je bil v parlamentu. Pri glavnem poverjeništvu pa smo izvedeli sledeče: Za te počitnice se ni dalo doseči dovoljenje potovanja posameznih ali po dveh ferijalcem po železnici. Na prošnjo, naj se ugodnost ¼ vožnje prizna učiteljem, se je glasil odgovor v tem smislu: Čemu zahtevate nekaj za neki stan posebe. Tega ne moremo dovoliti učiteljem, ker tudi nismo dovolili profesorjem. Kako ste nepraktični. Dali smo vam »Dačko legitimacijo«, ki velja za člane F. S. Kdor je član F. S. ima »Dačko legitimacijo« in z njo se vozi četrtinsko. Nas ne briga stan, nam zadostuje članstvo F. S. V tem smislu so poučili na prednost saobr. Gl. Pov. Torej tovariš ferijalci: ugodnost ¼ vožnje lahko izrabite ob pričetku in koncem šole ter med letom vedno, če potujete v grupi po pet (upajmo, da se to kmalu zmanjša).

Tov. Pirnat je tudi predlagal, da se sedanja »Članska izkaznica« ter »Dačka legitimacija« združita v eno samo legitimacijo, ki bo vsebovala oboje pod imenom »Legitimacija F. S.« Prirojene naj bodo vse rubrike tako, da bodo odgovarjale vsem ferijalcem. Bilo je enoglasno sprejeto. Podružnice naj pismenim potom predlože svoja tozadevna mnenja. Tov. Pirnat pošlje natančno izdelano »Legitimacijo F. S.« upravnemu odboru v oceno in verbo.

Bilo je še polno predlogov, ki pa za nas niso važni, zato jih izpuščam.

Koncem kongresa, pravzaprav pa na predvečer je priredil lokalni odbor v hotelu »Srpska kruna« delegatom sijajen banket. Posetile so nas visoke osebnosti, padla je mnoga navdušena beseda; vladala je živahna volja. Izmed učiteljstva sta govorila tovariša Mrovlje in Pirnat.

Prvi početek je tu. Nekaj smo dosegli, še več bomo, če bomo vztrajni. Tovariši, izrecite se soglasno za pristop v F. S. na letošnjem kongresu UJU ter tudi faktično pristopite! Ne čakajte, da se Vam vse ponudi že na krožniku, pojedite, pridite še vi v naše vrste, do prihodnjih velikih počitnic nam je uspeh zagotovljen. Vem, da vam ni na onih par dinarjev, ki vas stane organizacija, komodni ste in pa stara naša navada, zabavljati moramo, pa čakajmo, ko bo vse na mizi, potem pa žlico v roke. Oprostite, mar ni res tako?! Le v skupnem in smotrenem delu je spas. le tako bomo imeli ob letu pokazati še vse drugačne uspehe od letošnjih.

— **Vsem članom (icam) 152 učitelj. P. F. S. za kočevski okraj!** Šolsko leto 1923/24. se je pričelo in poravnani bi moral biti naš dolg za »Dj. leg.« in »Pop. olakske« pri U. O. F. S. Zopet moram prositi: Pošljite že tolikokrat javljen znesek takoj, da me ne bodo zopet tirjali. Upam, da bo to zadnja prošnja. Obenem izvršite event. plačilno obveznost naši podružnici. Kdor se bo izmed članov (ic) naše P. F. S. odglasil in se vpisal v podružnico svojega okraja, naj to takoj javi. Javiti se morajo tudi vsi člani (ice), ki bodo to šolsko leto ostali še v naši podružnici. Pristopnina za sept. znaša 10 Din, za oktober 11 Din itd., junija 25 Din, podružnična članarina mesečno 2 Din. Toliko v ravnanju plačilnih obveznosti. Ako se zahteva od P. F. S. red in točnost, smejo isto zahtevati tudi podružnice. Red in točnost od članov in P. F. S. olajša delo, da moremo skrbeti v večji

meri za dobroto in svratišta, ki so glavna dolžnost podružnic. — S. Mrovlje, Velike Lašče.

Naša samoizobrazba.

— **»Moderni učni načrt risanja v osnovni šoli«**, predaval pri Ljubljanskem učiteljskem društvu dne 9. maja 1923 tov. strokovni učitelj Novak. Najpreje je podal kratek zgodovinski razvoj risanja, zahteve risarskega pouka v osnovni šoli in nje pomen kot univerzalni jezik med narodi. Po jasno začrtanih modernih zahtevah risanja je nato razložil celotni učni načrt za risanje za vse razrede osnovne šole. Svoj referat je izpolnil z risbami, katere so bile risane po njegovem načrtu v osnovni šoli. Risbe so jako lepo in okusno delo izvršene po navodilu učitelja ter kažejo harmonično izpolnjevanje vseh duševnih sil učenca od leta do leta. — Po referatu se je razvila stvarna živahna razprava in debata, katere so se udeležili mnogi tovariši. — Tov. Novak bo izdal svoj učni načrt s tozadevnimi skicami in risbami v posebni knjižici, da bo imelo vse učiteljstvo dostop do nje in se bo risanje v osnovni šoli povzdignilo ker se še marsikje goji pastorsko.

— **O pomenu in uredbi lokalne domoznastvene knjige** je predaval tov. J. Klemenčič 24. maja pri učiteljskem društvu za Maribor in bližnjo okolico.

— **»O naših močeh in vzgoji«** je predaval pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. junija 1923 tov. Poljšak.

— **»O nervoznosti«**, predaval pri »Učiteljskem društvu za laški okraj« dne 9. junija 1923 tov. Blaž Jurko.

— **»O uvodu v narodno gospodarstvo«** pri Savinjskem učiteljskem društvu predaval dne 6. junija 1923 tov. Sodar.

— **»Učiteljsko pitanje«** z ozirom na Radovanovičovo razpravo, predaval dne 7. junija 1923 pri Slovenjegraškem učiteljskem društvu tov. Replič.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Učiteljska tiskarna** je založila in izdala serijo razglednic »Stara Ljubljana« obsegajoč šest komadov, ki predstavljajo: 1. Ribjo ulico, 2. Studentovsko ulico, 3. Rožno ulico, 4. Semeniški portal, 5. Pogled na stolnico, 6. Pred stolnico. Naslikal Saša Šantel. Serija stane v podrobnj prodaji 10 Din. Za trgovca z razglednicami 7,50 Din. Razglednice so krasno umetniško delo v treh barvah, kakršnih Slovenci še nismo imeli.

— **kpl. Knjižica praktične pedagogije.** Radovi vježbaonica zagrebačke Viš. pedagog. škole. Izdaje dr. Jure Turčić, profesor praktične pedagogije. Prva knjiga: Metodika škole rada od dr. Jure Turčića. Dobiva se u Upravi knjižnici praktične pedagogije, Zagreb, Tvornička 10. Cijena 20 Din i poštarina 3 Dinara.

— **kpl. Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih in njim sorodnih šol.** Spisal Jos. Bučar, prof. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 30 Din.

— **kpl. Ivan Albreht: Ranjena gruda,** povest. Splošna knjižnica št. 1 v Ljubljani 1923. Izdala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, 104 strani. Cena broš. 12 Din, vezani 17 Din.

— **kpl. Josip Jurčič: Spisi. VIII. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer.** 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broširani knjigi 20 Din, vezani 30 Din.

— **kpl. Citraši! Slovenske narodne pesmi s Koroškega za četre in petje,** priredil in izdal Ivan Kiferle v Ljubljani, Krojaška ulica 8, II. nadstropje (gostilna Maček). Zvezek XI. vsebuje 30 narodnih pesmi, ki so razen zadnje vse s Koroškega. Vsebinsa bogata, oblika lepa, papir prvovrsten. Cena 20 Din, s pošto 2 Din več. Pošilja pa se le proti predplačilu, ker je to najhitreje in najceneje.

— **kpl. Zgodovinske anekdote II. zvezek. Zbral dr. Vinko Šarabon.** 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 16 Din.

— **kpl. Zoologija za učiteljske škole i više razrede srednjih škola.** Napisao Milan M. Tomić, prof. I. deo. O čoveku (anatomija). Odobreno od min. prosvete. Ca 246 slika u tekstu. Cena 45 Din. Str. 344. Izdanje: Izdavačka knjižara Rajković i Čuković, Beograd. — Terazije.

— **k. Fedor Mikič: Naše alkoholno gospodarstvo.** Knjižica stane 3 Din in poština. Samozaložba: F. Mikič, Celje, Gregorčičeva ulica 3. Več o knjižici prihodnjič.